

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Deres ref.:
08/557-1 CH

Vår ref.:
2008/103997-2
SK PAHUN

Oslo, 6. mai 2008

HØRINGSUTTALELSE OM FORVALTNINGSREFORMEN

Vi viser til høringsnotat om Forvaltningsreformen datert 26. februar 2008.

Hva skal til for at reformen blir vellykket?

Regjeringen la i desember 2006 fram St.meld 12 (2006-2007) Regionale fortrinn – regional framtid. Det foreliggende høringsutkastet bygger på det Stortinget besluttet i mai i fjor.

Reformen gir muligheter for en bedre samordning av den samlede nærings- og innovasjonspolitikken mellom det nasjonale og det regionale nivå. Målet må være en helhetlig strategi for næringsutvikling for hele landet. Dette forutsetter at de regionale målene er godt i samsvar med de nasjonale målene, og at målene i sum er omforente. I motsatt fall kan reformen føre til fragmentering av nærings- og innovasjonspolitikken.

Det regionale nivået vil i fremtiden spille en langt viktigere rolle i utformingen av den samlede nærings- og innovasjonspolitikken enn i dag. Den viktigste endringen som er foreslått i reformen, som vil få direkte konsekvenser for Innovasjon Norge, er at de nye regionene skal ha et større ansvar knyttet til utformingen og gjennomføringen av nærings- og innovasjonspolitikken. Dette understrekes bl.a. av at fylkeskommunene (regionene) vil komme inn som eiere (49 %) av Innovasjon Norge. I tillegg til delt eierskap gis regionene rett til å utpeke to styremedlemmer i de regionale styrene. Stortinget ga sin tilslutning til at Innovasjon Norge skulle få delt eierskap mellom staten og regionene ved behandlingen av meldingen i fjor.

Regionale mål skal bygge på regionenes ulike fortrinn, og de skal samtidig bidra til realiseringen av overordnede nasjonale mål. Målene må formuleres i partnerskap mellom regionene og det nasjonale nivået bestående av departementene. Innovasjon Norge kan med sin kompetanse og tilstedeværelse internasjonalt, nasjonalt og regionalt spille en viktig rolle i å bidra til den operative koordineringen av nærings- og innovasjonspolitikken både nasjonalt og regionalt.

Den kommende innovasjonsmeldingen vil danne det politiske utgangspunktet og rammeverket for innovasjonspolitikken i årene som kommer. Det er viktig at meldingen

behandler rammene og prosessene som skal gjelde for operasjonalisering og utøvelse av innovasjonspolitikken når regionene får et større ansvar og flere oppgaver. *Felles mål er en forutsetning for en samordnet og effektiv gjennomføring av innovasjonspolitikken.*

Felles mål for politikken på tvers av forvaltningsnivåer og sektorer krever koordinering mellom aktørene. Styringsdialog og koordinering mellom de ulike aktørene og nivåene har to formål

- å legge grunnen for den langsiktige politikken. Denne bør komme til uttrykk i stortingsmeldinger om innovasjonspolitikken.
- å operasjonalisere den langsiktige politikken. Det kan for eksempel skje i gjennom avtaler el. mellom det nasjonale og det regionale nivået som utgangspunkt for utøvelse av felles eierskap til Innovasjon Norge og bruk av de regionale forskningsfondene.

Utviklings- og styringsdialogen må videreutvikles på alle nivå

Vi ser økt behov for koordinering både

- interdepartementalt for en omforent innovasjonspolitikk,
- regionalt for å enes om regionens fortrinn,
- interregionalt som følge av flere oppgaver og for å utløse synergier, samt
- mellom det regionale og det nasjonale nivået om mål og rammer.

En tydelig og effektiv innovasjonspolitikk regionalt forutsetter at det er stor grad av enighet om regionens fortrinn, muligheter og satsinger. Dette vil kreve en målrettet dialog innen regionen, bl.a. i de regionale partnerskapene. I partnerskapene deltar de viktigste aktørene som må arbeide sammen for å lykkes best mulig. Fylkeskommunen, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, kunnskapsmiljøer med flere deltar i partnerskapet. Også nasjonalt samarbeider departementene, LO, NHO, m.fl. om politikikutvikling.

I tillegg til denne overordnede dialogen i og mellom forvaltningsnivåene om nærings- og innovasjonspolitikken, må det også etableres en velfungerende løpende styringsdialog som grunnlag for utøvelse av det felles eierskapet til Innovasjon Norge. Denne dialogen vil også måtte skje i og mellom regionene og mellom regionalt og nasjonalt nivå.

Innovasjon Norge er derfor tilfreds med at det i høringsnotatet, gjennom avtaler mellom eierne, legges opp til eget samarbeidsforum hvor eiere og oppdragsgivere møtes for å avstemme overordnede styringssignaler overfor Innovasjon Norge. Dette er nødvendig for å sikre selskapet en styringsmessig plattform som kan bidra til gjennomføring av en helhetlig, sammenhengende nærings- og innovasjonspolitikk regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Praktisk gjennomføring og tiltak

Den nye eierskapsmodellen har en rekke implikasjoner for at den skal fungere best mulig. Det må settes i verk en rekke tiltak både i et kort og mer varig tidsperspektiv:

- i et kort tidsperspektiv: Nødvendige forberedende tiltak fram til forvaltningsreformen trer i kraft 1.1.2010 og tiltak i forbindelse med iverksetting av reformen.
- i et langsiktig perspektiv: Tiltak som ledd i drifting av det nye eierskapet fra og med 2010.

Innovasjon Norge kan få i oppdrag oppgaver i tilknytning til dette. Det kan for eksempel være formålstjenlig å opprette et sekretariat som forbereder det nye eierskapet av Innovasjon Norge. I fortsettelsen vil det være behov for å utvikle og understøtte eierstyring gjennom mål- og resultatstyring (MRS) og oppdragsgivernes resultatkrav.

Sett i lys av at regionene får et økt ansvar vil det kunne være behov for å styrke den strategisk-faglige kompetansen i regionene for å kunne bidra sterkere inn i arbeidet i de regionale partnerskapene med analyser, vurderinger og anbefalinger til politikkutvikling. Innovasjon Norges distriktskontorer vil kunne spille en viktig rolle i denne sammenhengen.

Innovasjon Norge vil peke på at det er viktig at kompetansen følger ansvaret for forvaltningen. Dersom ansvaret for forvaltningen av bygdeutviklingsmidlene og verdiskapingsprogrammene skal flyttes fra fylkesmennene til de nye regionene, bør kompetansen følge med.

Som en konsekvens av regionaliseringen og forvaltningsreformen vil også ansvaret for viktige deler av Forskningsrådets og SIVAs virksomhet tilligge regionalt nivå. Vi viser til VRI-programmet, de nye regionale forskningsfondene og de regionale innovasjonsselskapene. Det gjenstår det bl.a. å avklare nærmere hvordan samarbeidet mellom Innovasjon Norge og disse aktivitetene skal være. Det vil etter vårt skjønn være viktig at det legges til rette for at det kan skje en reell og effektiv koordinering på regionalt nivå med sikte på å hente ut synergier og størst mulige resultater av den samlede innsatsen.

Videre vil verdien av reformen i stor grad avgjøres av hvordan styringsdialogen mellom forvaltningsnivåene, mellom eierne og mellom eierne og Innovasjon Norge, vil fungere. Dette må utvikles videre fram mot gjennomføring fra 1. januar 2010.

Om lovforslaget

Innovasjon Norge er tilfreds med at det legges opp til at hovedinnholdet i Lov om Innovasjon Norge videreføres. Foretaket vil fortsatt ha tre styringsnivåer bestående av foretaksmøtet, hovedstyret og regionstyrer. Eierstyringen vil kun skje gjennom foretaksmøtet (også omtalt som eiermøtet i høringsnotatet).

Høringsnotatet omhandler ikke eksplisitt forvaltningen og det strategiske elementet i styreansvaret. Innovasjon Norge legger til grunn at forvaltningsansvaret i en ordinær selskapsstruktur fastholdes for selskapet.

Lovteksten

Endringene som foreslås, er i hovedsak en direkte konsekvens av at man går fra å ha én eier til å ha flere eiere. Vi vil under gi noen bemerkninger til lovteksten.

- Eierne er etter § 9 ansvarlige for at selskapets garantiforpliktelser oppfylles ved forfall. Ved oppløsning av selskapet plikter eierne å skyte inn midler i selskapet i den grad det er nødvendig for å gi øvrige fordringshavere dekning. Det foreslås at eierne er solidarisk ansvarlige for forpliktelsene.

IN slutter seg til dette. Det er imidlertid uavklart hvordan det solidariske ansvaret skal ivaretas og fordeles mellom eierne. Det uttales at det tas sikte på å utarbeide en eieravtale som regulerer forhold tilknyttet økonomisk ansvar mellom eierne. Formuleringen kan forstås som at det kan tenkes et annet sekundæransvar mellom eierne enn det prorata ansvar etter eierandeler som normalt følger av solidaransvaret. Ansvaret bør være avklart ved etableringen av selskapet. En annen fordeling synes kompliserende og synes eventuelt mer egnet til å avtales hvis ansvaret aktualiseres.

- Med den nye eiersammensetning, anser IN det som hensiktsmessig at foretaksmøtet kan utnevne en valgkomité som forbereder valg av hovedstyret. Valgkomiteen bør reflektere eiersammensetningen. Det er likeledes uproblematisk om enn ikke nødvendig, at vedtektene fastsetter at hovedstyret kan opprette en valgkomite for valg av de regionale styrene. Hovedstyret vil uansett ha adgang til å oppnevne en valgkomite.
- INs øverste organ er kalt foretaksmøte i lov og vedtekter. Stortinget kaller dette *eiermøte* i sin innstilling. Vi slutter oss til Nærings- og Handelsdepartementets forslag om å videreføre benevnelsen foretaksmøte.
- Navnet på de nye geografiske enhetene på regionalt nivå, er kalt regioner i den endrede lovteksten. Dette gir fleksibilitet i forhold til mulige fremtidige endringer i regionstrukturen og anbefales opprettholdt.

Taushetsplikt

Den som er ansatt eller har tillitsverv i selskapet, har taushetsplikt om det han eller hun i stillings medfør får kjennskap til om andres forretningsmessige eller private forhold, med mindre han eller hun etter lov har plikt til å gi opplysningene.

Taushetsplikten gjelder ikke meddelelser som *hovedstyret* eller noen som har fullmakt fra *hovedstyret* gir på vegne av selskapet til finansinstitusjoner og *eierne*. Departementet mener det er hensiktsmessig å endre unntaket fra taushetsplikten fra å gjelde fagdepartementet til å gjelde eierne. En eier vil kun ha anledning til å be om innsyn i saker som er underlagt dennes faglige ansvarsområde.

Innovasjon Norge er enig i dette, men ber om at det ytterligere presiseres i kommentaren til bestemmelsen, at som eier på statens side, menes alle de departementer som tildeler Innovasjon Norge faglig ansvar. Dette må også omfatte det faglige samarbeidet med Utenriksdepartementet internasjonalt som er forutsatt ved etableringen av IN og fremgår av lov om Innovasjon Norge § 12. Der Innovasjon Norge ikke selv er representert skal UD utføre oppgaver for Innovasjon Norge. I disse sammenhenger vil det oppstå behov for utveksling av taushetsbelagte opplysninger i enkeltsaker.

Valg av ansattes representanter til styret

Lov om Innovasjon Norge § 14 fastsetter at ved behandling av administrative saker suppleres styret med to styremedlemmer som velges av og blant de ansatte.

Det foreligger ikke nærmere regler for valg av de ansattes representanter til styret i Innovasjon Norge. Ved de tidligere valg i Innovasjon Norge og SND, er valgreglene i kap. II §§ 9 – 20 i forskrift til statsforetakslovens bestemmelser om de ansattes rett til styrerepresentasjon, anvendt analogisk (jf. forskrift av 20.12.1991 nr. 838).

Innovasjon Norge ber om at det fastsettes bestemmelser om valg av de ansattes representanter i hovedstyret. Dette kan gjøres ved at det utarbeides egne regler, eller ved at det gis en hjemmel for anvendelse av forskriften som gjelder for statsforetak. I så fall må det presiseres at dette gjelder kun valgreglene i forskriftens §§ 9 – 20.

Vedtekter

Vedtektsendringene er også i hovedsak en konsekvens av den endrete eierstruktur. Vi slutter oss all hovedsak til de forslag som fremmes til regulering i vedtektsbestemmelser, men vil bemerke følgende:

Det foreslås at krav til sammensetning av regionstyrene og omtale av kriterier som bør vektlegges ved utnevning av regionale styrerepresentanter blir tatt inn i vedtektene. Innovasjon Norge er enig i at styrene bør ha en sammensetning som gjenspeiler Innovasjon Norges arbeid innenfor næringsutvikling, innovasjon, internasjonalisering og profilering, samt ha kunnskap om utfordringene i regionalt næringsliv. Vi mener derfor at flertallet av styremedlemmene bør ha bakgrunn fra og således kunnskap om næringslivet.

Det er imidlertid en rekke forhold som spiller inn ved sammensetningen av styrene, eksempelvis hensyn også til geografisk og kjønnsmessig representasjon. Med inntil 8 styremedlemmer må de ulike hensyn balanseres, og vedtektsbestemmelser om kriteriene, kan oppfattes som bindinger utover det som for det enkelte regionstyret anses som det optimale. Vi mener derfor at de kriterier som bør vektlegges ved utnevning av regionale styrerepresentanter, ikke behøver å inntas i vedtektene, men vil bli tilfredsstillende ivarettatt og vektlagt i hovedstyrets vurderinger, ved at dette fremkommer som føringer i forarbeidene til loven slik det gjør i dag.

Forholdet til annen lovgivning

Innovasjon Norges forhold til annen lovgivning vil forbli uforandret. Bestemmelsene om offentlighet blir imidlertid flyttet til forskrift til ny offentlighetslov.

I utkast til forskrift til ny offentlighetslov legges det opp til at dersom flere organer har eiendeler i et rettssubjekt som er omfattet av offentlighetsloven, skal de aktuelle organene fastsette hvem av dem som skal være klageorgan ved avslag på innsynsbegjæringer. Nærings- og handelsdepartementet foreslår at det legges opp til at Nærings- og handelsdepartementet blir klageinstans i slike saker. Dette kan omtales i en eieravtale.

Innovasjon Norge slutter seg til at NHD blir klageinstans ved avslag på innsynsbegjæringer etter offentlighetsloven. Fastsettelse av klageorgan har prosessuell betydning for IN og for brukerne av offentlighetsloven. Dette bør ha en formell hjemmel som ikke baseres på avtale mellom eiere. Klageorganet bør fastsettes enten i forskriften til ny offentlighetslov, i lov om Innovasjon Norge eller i vedtektene.

For øvrig viser vi til at Innovasjon Norge mener det er behov for å gjøre unntak fra offentlighet også for andre deler av virksomheten enn finansiering, jf. vedlagt brev av 1. november 2007 til Justis- og politidepartementet.

Med vennlig hilsen
Innovasjon Norge

Gunn Ovesen
adm. direktør

Pål Aslak Hungnes
direktør

Kopi: - Nærings- og handelsdepartementet
 - Riksrevisjonen